ADAM SMITH'IN KAMU POLITIKASI ÜZERINE GÖRÜŞLERI: EĞITIM

PARÇA 1 BIR DIZI

ADAM SMITH'IN KAMU POL...

17 Kasım 2015

Adam Smith, herkesin eğitim alması gerektiğine ve eğitim finansmanının adaletle uyumlu ve yüksek kaliteli bir ürünü teşvik edecek şekilde düzenlenmesi gerektiğine inanıyordu.

PAUL MUELLER

Paul D. Mueller, King's College'da ekonomi alanında yardımcı doçenttir . Yüksek lisans ve doktora eğitimini George Mason Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Ayrıca Hillsdale College'dan ekonomi ve siyaset felsefesi alanlarında lisans derecesine sahiptir. *Adam Smith Review* ve *Review of Austrian Economics gibi hakemli dergilerde birçok makalesi yayınlanmıştır. Ayrıca USA Today* , *New York Post* , *e21* ve *The Hill'de* de yazıları yayımlanmıştır .

İLGILI KONULAR

EĞITIM

SMITH, ADAM (1723-1790)

Adam Smith, kamu politikası konusunda vizyon sahibi bir siyaset ve ahlak filozofuydu. Smith ve liberteryenizm hakkındaki bu üçüncü seri, eğitim, vergilendirme, ticaret, altyapı, meslek lisanslama, fiyat kontrolleri ve bankacılık gibi konulardaki argümanlarını inceliyor. Smith'in birçok görüşü bugün bile geçerliliğini koruyor. Smith'in eğitim hakkında söyleyecek çok şeyi vardı. Burada, nasıl finanse edilmesi gerektiği ve kimlerin zorunlu olarak eğitim alması gerektiği de dahil olmak üzere, genel ilköğretim konusundaki bakış açısını ele alacağım. Bir sonraki yazımda ise Smith'in Oxford ve diğer Avrupa üniversitelerine yönelik eleştirilerini ve yükseköğretimde gördüğü çarpık teşvikleri inceleyeceğim.

Eğitim, Smith için çok önemliydi. Tüm hayatını, ahlak felsefesi profesörü, özel öğretmen veya etkili bir kamu entelektüeli olarak eğitim vererek geçirdi. Elli yıldan daha kısa bir süre önce Avrupa'nın en yoksul bölgelerinden biri olan İskoçya, Smith'in zamanında Avrupa'nın en yüksek okuryazarlık oranlarından birine sahipti. İskoçya'nın eğitim sistemindeki bu dramatik dönüşüm, John Knox'un etkisi ve İskoç Presbiteryen Kilisesi'nin kurulmasıyla gerçekleşti.

Knox, İskoç Reformu'na önderlik etti ve İskoç Kilisesi'ni kurdu. Cenevre'de John Calvin ile zaman geçirdi ve Katolik hükümdarı Kraliçe Mary de dahil olmak üzere İskoç aristokrasisine reformcu teolojinin ateşli bir vaizi oldu. Katolikler ve yeni reformcular arasında birçok sert çatışma yaşandı ve bu çatışmalar nihayetinde Presbiteryen Kilisesi'nin İskoçya'nın resmi Kilisesi (Kirk) olarak hızla yükselişiyle sonuçlandı. Presbiteryen teolojisi, her Hristiyanın İncil'i okumasının ve kendisinin incelemesinin önemini vurguladı. Ancak bunu yapabilmek için İskoçların okumayı öğrenmeleri gerekiyordu.

Kilise bu amaç doğrultusunda yorulmadan çalıştı ve İskoçya'nın ovalarındaki her kasaba ve köyde küçük bir bölge okulu kurdu. Bu okullar mütevazıydı, genellikle tek bir öğretmenleri vardı ve neredeyse tamamen öğrencilerden alınan ücretlerle finanse ediliyordu. Bazen köy, küçük bir okul binası sağlıyordu. Smith, mütevazı imkanlarına rağmen, İskoç bölge okullarının İskoç halkının okuryazarlık oranını elli yıldan kısa bir sürede Avrupa'nın en düşük seviyelerinden birinden en yüksek seviyelerinden birine çıkarmayı başardığını belirtiyor: "İskoçya'da bu tür bölge okullarının kurulması, halkın neredeyse tamamına okuma yazmayı ve çok büyük bir bölümüne de yazmayı ve muhasebeyi öğretti."

Bu bağlamda, Smith ilköğretim hakkında ne düşünüyordu? İlk endişesi, eğitimin nasıl finanse edileceğiydi: “Gençlerin eğitimi için kurumlar, aynı şekilde, kendi masraflarını karşılayacak kadar gelir sağlayabilirler. Öğrencinin öğretmene ödediği ücret veya onursal ödeme, doğal olarak bu tür bir geliri oluşturur.” 1700'lerde öğrenciler eğitimleri için “okula” ödeme yapmıyorlardı. Bunun yerine, tıpkı günümüzde özel öğretmenler veya müzik dersleri için yapılan ödemeler gibi, doğrudan öğretmenlerine ödeme yapıyorlardı. Smith bu düzenlemeyi hem adil hem de faydalı buluyor.

Yoksulların "eğitime ayıracak az zamanları olduğunu" bilmesine rağmen, yine de temel eğitimin onlar için önemli olduğunu düşünüyordu:

> Ancak, herhangi bir medeni toplumda sıradan insanlar, belli bir mevki ve servete sahip insanlar kadar iyi eğitilemezler; yine de, okuma, yazma ve muhasebe gibi eğitimin en temel unsurları, yaşamın çok erken bir döneminde edinilebilir; öyle ki, en düşük mesleklerde çalışacak olanların büyük bir kısmı bile, bu mesleklerde çalışmaya başlamadan önce bunları edinmeye vakit bulabilir. Kamuoyu çok küçük bir masrafla, halkın neredeyse tamamına bu en temel eğitim unsurlarını edinme zorunluluğunu kolaylaştırabilir, teşvik edebilir ve hatta dayatabilir.

Üniversite eğitimi birçok insan için faydalı olmasa da, herkes okuma, yazma ve muhasebe alanlarında temel bir eğitimden faydalanabilir. Peki Smith bu temel eğitim seviyesinin nasıl aktarılabileceğini düşünüyordu?

> Kamuoyu, her mahalle veya bölgede, çocukların sıradan bir işçinin bile karşılayabileceği kadar mütevazı bir ücretle eğitim görebileceği küçük bir okul kurarak bu edinimi kolaylaştırabilir; öğretmen kısmen, ancak tamamen değil, kamu tarafından ödenir; çünkü eğer tamamen veya hatta esas olarak kamu tarafından ödenirse, kısa sürede işini ihmal etmeyi öğrenir.

O dönemde genellikle oldukça fakir olan sıradan işçiler bile çocuklarının eğitimine katkıda bulunmak zorundaydı.

Ancak öğrencilerden alınan ücretlerin okul öğretmenleri için yeterli bir tazminat olmayabileceğini kabul ediyor. Bu durumda, açığın en iyi şekilde "bazı yerel veya il gelirlerinden, bazı arazi kiralarından veya bu özel amaç için mütevellilerin yönetimine tahsis edilen ve bazen hükümdarın kendisi, bazen de özel bir bağışçı tarafından sağlanan bir miktar paranın faizinden" karşılanabileceğini savunuyor. Birçok potansiyel finansman kaynağına

dikkat çekiyor, ancak "toplumun genel [vergi] gelirlerinden" finansmanı açıkça hariç tutuyor. Kamu işleri konusunda Smith, genel fonların yerel projeleri finanse etmek için neden kullanılmaması gerektiği konusunda çeşitli argümanlar ortaya koydu . Hesap verebilirlik azalacak ve bazı tarafların büyük ölçüde fayda sağlarken diğerlerinin sağlamadığı çarpıklıklar ortaya çıkacak; ancak herkesin katkıda bulunması gerekiyor. Bununla birlikte, kamu tarafından sağlanan malı kullananlardan kullanım ücreti veya vergi talep etmek, projenin gerçekten değerli olup olmadığı konusunda daha iyi bir fikir veriyor. Okul öğretmenlerinin finansmanı da bir istisna değildi.

Smith, tarihsel olarak eğitimin kamu vergi gelirleriyle desteklenmediğini belirtiyor. Antik Yunan ve Roma'da filozoflar ve hatipler kendi istekleriyle öğrenci alırlardı. Bu öğretmenler, devletten hiçbir destek almadan, sadece görevlendirilerek öğrenci çekmek zorundaydılar.

> Belirli bir yerde ders vermek… Mezuniyetin getirdiği ayrıcalıklara eşdeğer hiçbir şey yoktu ve herhangi bir mesleği veya uzmanlığı icra edebilmek için bu okullardan herhangi birine gitmiş olmak şart değildi. Kendi faydalarına dair kanaatleri öğrencileri bu okullara çekemiyorsa, kanun kimseyi bu okullara gitmeye zorlamadığı gibi, giden kimseyi de ödüllendirmiyordu.

İnsanlar, kendilerine fayda sağlayacağına inandıkları takdirde eğitime özgürce devam ederlerdi. Ancak eğitim, herhangi bir meslek için bir engel değildi. Hükümet tarafından da teşvik edilmiyordu. Tamamen özel bir meseleydi.

Smith, bu özel gönüllü eğitimden övgüyle bahsetse de, herkesin temel bir eğitime sahip olması gerektiğini düşünüyordu: “Kamuoyu, her bireyin herhangi bir mesleğe başlamadan önce bu konularda bir sınava veya deneme sürecine girmesini zorunlu kılarak, halkın neredeyse tamamına eğitimin en temel unsurlarını edinme zorunluluğunu dayatabilir.” Smith ayrıca, “orta sınıf ve servet sahibi” veya daha yüksek gelirli kişilerin bilim ve felsefe okumalarının zorunlu olması gerektiğini de iddia etti. Bu, herhangi birinin “liberal bir mesleğe” veya “onurlu bir göreve” girmeden önce bir deneme süreciyle zorunlu kılınacaktı. Ancak aynı zamanda devletin “onlara uygun öğretmenler sağlamak konusunda hiçbir sorun çıkarmasına gerek kalmayacağını, devletin sağlayabileceği öğretmenlerden daha iyi öğretmenleri kısa sürede kendilerinin bulacağını” da açıkça

belirtti.

Smith ayrıca bunun genel gelirlerle eğitimi finanse etmenin adil bir yol olduğunu da öne sürüyor gibi görünüyor:

> Eğitim ve dini öğretim kurumlarının giderleri de şüphesiz ki tüm topluma faydalıdır ve bu nedenle, haksızlık olmaksızın, tüm toplumun genel katkısıyla karşılanabilir. Bununla birlikte, bu giderler belki de aynı derecede uygun ve hatta bazı avantajlarla, bu eğitim ve öğretimden doğrudan fayda görenler veya bunlardan birine ihtiyaç duyduğunu düşünenlerin gönüllü katkılarıyla tamamen karşılanabilir.

Eğitim tüm topluma fayda sağladığı için, genel gelirle finanse edilmesi adaletsiz değildir. Finansmanla ilgili bu iddia ve insanların belirli bir eğitim seviyesine ulaşması gerekliliği arasında, bazıları "Eğitim Bakanlığı devreye girsin!" diye düşünebilir. Ancak bu sonuç, devletin öğretmen sağlamaması *gerektiği* yönündeki görüşünü gözden kaçırıyor . Ayrıca Smith'in finansmanla ilgili yaptığı önemli sınırlamaları da gözden kaçırıyor. Smith'e göre, bu eğitim giderlerinin doğrudan fayda sağlayanlar (yani öğrenciler ve aileleri) veya öğrencilerin eğitimine yardımcı olmak isteyen hayırseverler tarafından karşılanması da aynı derecede uygundur. Smith hatta böyle bir düzenlemede "bazı avantajlar" olabileceğini bile söylüyor.

Smith, "tüm topluma" fayda sağlayan birçok projenin mutlaka genel gelirle finanse edilmemesi gerektiğini defalarca savundu. Altyapı projeleri "en doğrudan ve acil olarak bir yerden bir yere seyahat eden veya mal taşıyanlara ve bu malları tüketenlere fayda sağlar." Ancak bu projeleri geçiş ücretleri ve vergilerle finanse ederek, fayda sağlayanlar "böylece toplumun genel gelirini çok önemli bir yükten kurtarırlar." Smith, genel vergi yükünü artırmak değil, *hafifletmek* istiyordu . Smith, yerel fonlama ve en doğrudan fayda sağlayanlardan alınan ücretlerin, yollara yapılan kamu harcamalarının "önemli yükünü" hafifleteceğini düşünüyordu. Bu, günümüzdeki milyarlarca dolarlık federal eğitim harcamasını da hafifletmez miydi?

ADAM SMITH'IN KAMU POLITIKASI ÜZERINE GÖRÜŞLERI: ÖĞRETMEN ÜCRETLERI

ADAM SMITH'IN KAMU POL... PARÇA 2 BIR DIZI İLKINE GIT ADAM SMITH'IN KAMU POL...

1 Aralık 2015

Adam Smith, yüksek öğrenimi hem öğrenci hem de öğretmen olarak deneyimledi. Öğretmenlerin öğrencilere karşı maddi olarak sorumlu tutulmasının önemli olduğunu düşünüyordu.

PAUL MUELLER

Paul D. Mueller, King's College'da ekonomi alanında yardımcı doçenttir . Yüksek lisans ve doktora eğitimini George Mason Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Ayrıca Hillsdale College'dan ekonomi ve siyaset felsefesi alanlarında lisans derecesine sahiptir. *Adam Smith Review* ve *Review of Austrian Economics gibi hakemli dergilerde birçok makalesi yayınlanmıştır. Ayrıca USA Today* , *New York Post* , *e21* ve *The Hill'de* de yazıları yayımlanmıştır .

İLGILI KONULAR

EĞITIM

SMITH, ADAM (1723-1790)

Adam Smith, Glasgow Üniversitesi'nde 12 yıl ders vermiş olmasına rağmen, üniversitelerin eksikliklerine göz yummadı. Döneminin önde gelen Avrupa üniversitelerinde gördüğü en büyük sorun, fon eksikliği veya erişim eksikliği değildi; profesörlerin yanlış yönlendirilmiş motivasyonlarıydı. Özellikle öğrenciyken etkileşimde bulunduğu Oxford fakültesi hakkında oldukça sert ifadeler kullanır. Ancak İskoç üniversiteleri bu sorundan büyük ölçüde muaftı ve bu durum Smith'in bir arkadaşına şöyle yazmasına yol açtı: "İskoç üniversitelerinin mevcut durumuna bakıldığında, kusurlarına rağmen, istisnasız olarak Avrupa'da bulunabilecek en iyi eğitim kurumları olduklarını içtenlikle düşünüyorum."

Smith, birçok Avrupa üniversitesinin maruz kaldığı “aşağılanma ve hor görmenin” esasen “bazı üniversitelerde profesörlere verilen yüksek maaşlardan kaynaklandığını ve bu maaşların onları mesleklerindeki gayret ve başarılarından tamamen bağımsız hale getirdiğini” açıklıyor. Yanlış hizalanmış teşvikler, profesörlerin nasıl ücretlendirildiğinin ve dolayısıyla nasıl hesap verebilir olduklarının bir sonucuydu. Tarihsel olarak, Yunan ve Romalılara kadar uzanan bir geçmişe sahip olan öğretmenler, geçimlerini öğrencilerin doğrudan kendilerine ödediği ücretlere dayanarak sağlıyorlardı. Üniversite veya diploma yoktu. Öğrenciler, kendilerine değerli bir şeyler öğretebilecek öğretmenler arıyor ve bunun için onlara para ödüyorlardı. Smith'in Glasgow'da ders verdiği dönemde de bu öğrenci ücretleri, profesörler için önemli bir gelir kaynağıydı. Henry Home, Smith'in akademik yıl sonundan önce ayrılıp Buccleuch Dükü'ne özel ders vermeye karar verdiğinde öğrencilerinin ücretlerini iade etmeye çalıştığı bir hikâyeyi anlatıyor. Öğrencileri, Smith'in onlara zaten çok şey öğrettiği için iade edilen ücretleri kabul etmeyi reddettiler. Ancak Smith şöyle dedi :

> 'Bu memnuniyetimi reddetmemelisiniz. Hayır, Tanrı aşkına beyler, reddetmemelisiniz;' diyerek yanındaki genç adamın ceketinden tuttu, parayı cebine soktu ve sonra onu iterek uzaklaştırdı. Diğerleri itiraz etmenin boşuna olduğunu görünce, onu kendi yoluna bırakmak zorunda kaldılar.

Smith, öğrencilerine verdiği tüm sözleri yerine getiremediği için paralarını iade etmenin kendi mali sorumluluğu olduğuna inanıyordu. Onun bu konudaki kararlılığını, o dönemdeki diğer üniversitelerdeki öğretim üyelerinin kararlılığıyla karşılaştırın:

> Öğretmen, öğrencilerine öğretmeyi planladığı bilimi kendisi açıklamak yerine, o konuyla ilgili bir kitap okuyabilir; eğer bu kitap yabancı ve ölü bir dilde yazılmışsa, onu öğrencilerin kendi dillerine tercüme edebilir; ya da daha da az zahmetli olacak şekilde, öğrencilerin ona tercüme etmelerini sağlayabilir… En ufak bir bilgi ve gayret, onu aşağılanmaya veya alaya maruz kalmadan ya da gerçekten aptalca, saçma veya gülünç bir şey söylemeden bunu yapmasını sağlayacaktır. Aynı zamanda, okulun disiplini, tüm öğrencilerini bu sahte derse en düzenli şekilde katılmaya zorlamasını sağlayabilir.

Üniversiteler profesörlere doğrudan ödeme yaptığında, profesörler öğrencilerine karşı sorumlu olmazlar ve bu da bir vekil-müvekkil sorununa yol açar. Bu düzenleme, hizmet karşılığında para alışverişi sürecini kesintiye uğratır:

> Okulların ve kolejlerin vakıf fonları, öğretmenlerin çalışma azmini az çok azaltmıştır. Geçimlerini maaşlarından sağlayan bu öğretmenlerin gelirleri, açıkça, mesleklerindeki başarı ve itibarlarından tamamen bağımsız bir fondan karşılanmaktadır.

Profesörün öğrencilerinden ziyade üniversite tarafından ücretlendirilmesi sorunu, onun çıkarını "görevine olabildiğince doğrudan karşıt bir konuma" getirir. Her insanın, olabildiğince rahat bir yaşam sürmesi kendi çıkarınadır. İnsanlar doğal olarak rahatlarına düşkündür ve kendi çıkarlarını gözetirler. Sonuç olarak, öğretim üyeleri "dikkatsiz ve özensiz bir şekilde" ders vereceklerdir.

Bir profesör "doğal olarak aktif ve çalışmayı seven biri olsa bile, görevini yerine getirmekten hiçbir fayda sağlayamayacağı için, bu aktiviteyi kendisine bir fayda sağlayabileceği herhangi bir şekilde kullanmak onun çıkarınadır." Öğrencilere karşı doğrudan hesap verebilirlik veya yönetim tarafından yakından denetim olmadan, profesörler genellikle kendileri için en kolay olan şekilde ders verirler. Ve enerjik ve çalışkan profesörler bile çabalarının çoğunu öğrencilere fayda sağlamaktan ziyade kendilerini ilgilendiren projelere ayırırlar. Sonuç olarak, "Oxford Üniversitesi'nde, kamu profesörlerinin büyük bir kısmı, uzun yıllardır, ders verme iddiasından bile tamamen vazgeçmiştir." Smith şu sonuca vardı: "Üniversite ve kolejlerin disiplini genel olarak öğrencilerin yararına değil, daha doğrusu öğretmenlerin rahatlığı için tasarlanmıştır."

Günümüzde profesörler, öğrencilerin doğrudan ödediği ücretlerle değil,

kurum tarafından maaş alıyorlar. Smith, böyle bir sistemin iyi öğretim için motivasyonu azalttığına inanıyordu. Birçok istisnaya rağmen, genel olarak Smith haklıydı . Bazı araştırma okullarında, öğretim üyeleri ders verme iddiasından bile vazgeçmiş ve derslerini asistanlarına veya yüksek lisans öğrencilerine bırakmışlardır. Kadro sistemi, yükseköğretimi öğretim üyelerinin aşırı hoşgörüsü ve ihmali yolunda daha da ileriye taşımıştır. Kadrolu birçok araştırma öğretim üyesi, yılda sadece iki veya üç ders verdiklerinde öğrenci ücretlerinden geçimlerini sağlayamayabilirler.

Smith, ilköğretimin kamu yararı sağladığını ancak öncelikle devlet gelirlerinden ziyade öğrenci harçlarıyla finanse edilmesi gerektiğini düşünüyordu . Bugün üniversite ve kolejlerdeki daha az önemli yükseköğretime verilen devasa sübvansiyonlar hakkında ne düşüneceğini bir hayal edin! Modern devlet finansmanı, Smith'in üniversitelerde gördüğü bağış ve hesap verebilirlik sorunlarına katkıda bulunuyor. Hillary Clinton ve Bernie Sanders'ın savunduğu gibi, bu tür kurumları öğrenciler için ücretsiz hale getirmek, Smith'i kesinlikle dehşete düşürürdü. Bu, kamu maliyesi ilkelerine aykırıdır; yani, bir malın devlet tarafından sağlanmasından en çok fayda sağlayanların, bunun masraflarının büyük bir kısmını geçiş ücretleri veya harçlar yoluyla ödemesi gerekir. Üniversiteyi öğrenciler için ücretsiz hale getirmek, profesörlerin ücretleri ile öğrencilerin ödemeleri arasındaki son dolaylı bağlantıyı ortadan kaldırır. Bu, üniversite kampüslerindeki kötü öğretimi iyileştirecek mi? Smith muhtemelen öyle düşünmezdi.

ADAM SMITH'IN KAMU POLITIKASI ÜZERINE GÖRÜŞLERI: MESLEK LISANSLAMA

ADAM SMITH'IN KAMU POL... PARÇA 3 BIR DIZI İLKINE GIT ADAM SMITH'IN KAMU POL...

23 Aralık 2015

Adam Smith, özellikle yoksullar üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle, meslek lisanslamasının olumsuz sonuçlarından endişe duyuyordu.

PAUL MUELLER

Paul D. Mueller, King's College'da ekonomi alanında yardımcı doçenttir . Yüksek lisans ve doktora eğitimini George Mason Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Ayrıca Hillsdale College'dan ekonomi ve siyaset felsefesi alanlarında lisans derecesine sahiptir. *Adam Smith Review* ve *Review of Austrian Economics gibi hakemli dergilerde birçok makalesi yayınlanmıştır. Ayrıca USA Today* , *New York Post* , *e21* ve *The Hill'de* de yazıları yayımlanmıştır .

İLGILI KONULAR

KAMU POLITIKASI

ZENGINLIK VE YOKSULLUK

SMITH, ADAM (1723-1790)

Son dönemdeki sol görüşlü Smithçi araştırmalar, Smith'in yoksullara olan ilgisini haklı olarak vurgulamıştır. Smith'in yoksullar hakkında nasıl konuştuğunu göz ardı etmek, düşüncesinin önemli bir yönünü kaçırmak anlamına gelir: Yoksullar, serbest ticaret ve iş bölümünden büyük ölçüde faydalanırlar. Smith, yoksulların durumunu iyileştirmenin birincil yolu olarak devlet yardımını değil, piyasaları görmüştür. Smith, devletin gerekli giderlerinden bahsederken, yoksullar için yardım programlarından hiç söz etmez. Coase, Smith'in bu görüşünü şu şekilde özetliyor: "Piyasanın en büyük avantajı, öz çıkarın gücünü kullanarak iyilikseverliğin zayıflığını ve taraflılığını dengeleyebilmesidir; böylece tanınmayan, çekici olmayan veya önemsiz olanların ihtiyaçları karşılanır." Piyasalar, öngörülemeyen iyilikseverliğe dayanmadıkları için yardımdan üstündür. Piyasalar, sıradan işçilere yün palto satın alma, hayatın "gereklilik ve kolaylıklarından" daha fazla yararlanma ve kendileri için dürüst bir geçim sağlama imkanı verir.

Smith, yoksul işçilerin piyasalara katılımını engelleyen çeşitli kısıtlamaları şiddetle kınamaktadır. Smith, "mükemmel özgürlük" olsa bile piyasalarda bazı eşitsizliklerin var olacağını kabul eder. Ancak aynı zamanda "Avrupa'nın politikası, işleri mükemmel özgürlükte bırakmayarak, çok daha büyük önem taşıyan başka eşitsizliklere yol açmaktadır" diye de savunmaktadır. Özellikle zararlı bir uygulama, "kurumsal ticaret" veya günümüzde mesleki lisanslama olarak adlandırabileceğimiz uygulamadır. Çoğu Avrupa ülkesi, çeşitli meslekleri kimlerin yapabileceğini kısıtlayarak eşitsizlik yaratmış ve piyasaları bozmuştur. Örneğin, İngiltere'de Smith, dokumacılar, şapkacılar, demirciler, terziler vb. için çıraklık şartlarını vurgulamaktadır. Bu şartlar, rekabeti kısıtlayarak ücretlerini artırmak için lonca uygulamalarından doğmuştur.

Smith, bu çıraklık kısıtlamalarını fiyatları yükselttiği, miktar *ve* kaliteyi düşürdüğü gerekçesiyle kınıyor. Ancak en sert eleştirisi, çıraklık yasalarının yoksul insanlara nasıl zarar verdiğine odaklanıyor:

> Her insanın kendi emeğinde sahip olduğu mülkiyet, diğer tüm mülkiyetin temeli olduğu gibi, en kutsal ve dokunulmaz olanıdır. Fakir bir insanın mülkiyeti, ellerinin gücü ve becerisinde yatar; ve onu bu gücü ve beceriyi komşusuna zarar vermeden uygun gördüğü şekilde kullanmaktan alıkoymak, bu en kutsal mülkiyetin açık bir ihlalidir. Bu, hem işçinin hem de onu istihdam etmeye meyilli olanların haklı özgürlüğüne açık bir tecavüzdür… Kanun koyucunun, uygunsuz bir kişiyi istihdam etmemek için duyduğu yapmacık endişe, açıkça baskıcı olduğu kadar küstahçadır.

Yoksulların varlıkları az olsa da, her zaman emekleri vardır. Onların emeklerini özgürce kullanmalarını kısıtlamak açıkça zararlı ve adaletsizdir. Onların piyasaya katılmalarını engelleyen politikalar daha fazla eşitsizlik *yaratır* .

Smith, yoksulların özgürlük ve fırsatlarını kısıtlayan diğer yasaları da kınamaktadır. İngiltere'de, yoksulların iş fırsatları veya daha yüksek ücret arayışı içinde bir bölgeden diğerine taşınmalarına yönelik çeşitli kısıtlamalar vardı. Genellikle, ayrıldığınız bölgeden olduğu kadar taşındığınız bölgeden de izin almanız gerekiyordu. Smith, işgücünün hareketine getirilen kısıtlamaların, ücret oranlarında büyük farklılıklara yol açtığını savundu. Dahası, "Hiçbir suç işlememiş bir adamı, ikamet etmeyi seçtiği bölgeden uzaklaştırmak, doğal özgürlüğün ve adaletin açık bir ihlalidir."

Smith, ülkelerin tarımsal feodalizmden ticari topluma geçişine dair birkaç önemli gözlemde bulunuyor. Bu geçiş, ekonomik ilişkiler kadar sosyal ilişkileri de değiştirdi. Toplumdaki insanlar arasındaki güç ve bağımsızlık dağılımı önemli ölçüde değişti. Feodal sistemde, serfler tamamen toprak sahiplerine bağımlıydı. Yüksek vergiler ödüyorlar, askerlik hizmetine tabiydiler ve toprak sahibinin keyfi yönetimine maruz kalıyorlardı. Feodal beylikler arasında seyahat etmek veya tamamen ayrılmak çok zordu.

Toprak sahipleri varlıklarını savurgan bir şekilde harcamaya başlayınca durum değişti. Smith'e göre, ticarileşmenin yükselişinden önce, toprak sahiplerinin servetlerini kişisel tüketim için harcama fırsatları çok azdı. Bunun yerine, genellikle geçimlerini tamamen efendilerine bağlı olarak sağlayan büyük hizmetçi grupları bulunduruyorlardı. Ancak ticaret arttıkça, kişisel tüketim için birçok yeni yol açıldı. Toprak sahipleri, bu yeni pahalı mallardan yararlanarak paralarını kişisel hizmetçiler yerine tüccarlara harcadılar. “Doğuştan gelen haklarını… çocukların oyuncağı olmaya daha uygun, erkeklerin ciddi uğraşlarından ziyade süs eşyaları ve biblolar için satarak, [büyük toprak sahipleri] bir şehirdeki herhangi bir varlıklı burjuva veya tüccar kadar önemsiz hale geldiler.” Sonuç olarak, yoksul ve orta sınıflar arasında bağımsızlıkta büyük bir artış oldu. Bu toprak sahipleri artık “adaletin düzenli işleyişini kesintiye uğratma yeteneğine sahip olmadıkları” için, insanlar artık bir toprak sahibinin himayesi veya keyfi yönetimi altında yaşamak zorunda kalmadılar. Smith, "ticaret ve sanayinin yavaş yavaş düzeni ve iyi yönetimi, bununla birlikte bireylerin

özgürlüğünü ve güvenliğini getirdiğini" sonucuna varıyor. Bu değişim özellikle yoksullar için belirgin ve faydalı oldu.

Birçok klasik liberal ve özgürlükçü gibi Smith de yoksulların refahıyla yakından ilgileniyordu. Ancak onların davasını ilerletmenin, özgür hareketlerine ve emeklerini özgürce kullanmalarına yönelik kısıtlamaları ve engelleri kaldırmak anlamına geldiğini fark etti. Onun zamanında, ticari toplum, özellikle en yoksul insanlar için, toprak sahibi veya soylunun keyfine giderek daha fazla bağımlı hale gelmeyle karakterize ediliyordu. Ancak Smith, yoksulluğa modern yaklaşımımızdan rahatsız olurdu. Bugün yoksullara yiyecek, barınma, ilaç, iş eğitimi veya hatta eğitim sağlayan "sosyal yardım" programları yeni bağımlılık biçimleri yaratıyor. Bunlar sadece toprak sahipleri ve soyluların yerine devlet bürokratlarını ve politikacıları koyuyor. Asıl sorun, yoksulların bu malların çoğunu kendi başlarına elde etmelerinin, mesleki lisanslama ve diğer düzenlemeler nedeniyle engellenmesidir. Smith, yoksulların "kutsal mülkiyeti"ne yönelik ihlalleri ortadan kaldırmayı ve kendi durumlarını iyileştirmelerine izin vermeyi önerirdi.

İLGILI MAKALELER

Görünmez El: Adam Smith'in Biyografisi
Jim Powell

Diğer Adam Smith, Bölüm 1
George H. Smith

Diğer Adam Smith, Bölüm 2
George H. Smith

İLGILI PODCAST'LER

ADAM SMITH'IN KAMU POLITIKASI ÜZERINE GÖRÜŞLERI: VERGILENDIRMENIN DÖRT İLKESI

ADAM SMITH'IN KAMU POL... PARÇA 4 BIR DIZI İLKINE GIT

4 Ocak 2016

Adam Smith, vergilendirmenin vergi mükellefinin devletten aldığı faydalarla orantılı olması ve öngörülebilir, uygun ve verimli olması gerektiğini söylemiştir.

PAUL MUELLER

Paul D. Mueller, King's College'da ekonomi alanında yardımcı doçenttir . Yüksek lisans ve doktora eğitimini George Mason Üniversitesi'nde tamamlamıştır. Ayrıca Hillsdale College'dan ekonomi ve siyaset felsefesi alanlarında lisans derecesine sahiptir. *Adam Smith Review* ve *Review of Austrian Economics gibi hakemli dergilerde birçok makalesi yayınlanmıştır. Ayrıca USA Today* , *New York Post* , *e21* ve *The Hill'de* de yazıları yayımlanmıştır .

İLGILI KONULAR

- KLASIK LIBERALIZM
- VERGILENDIRME
- SMITH, ADAM (1723-1790)

Adam Smith, Milletlerin Zenginliği adlı eserinin önemli bir bölümünü vergilendirme konusuna ayırmıştır. Kimler vergilendirilmeli, ne kadar, hangi amaçla ve ne şekilde? Kitabın V. bölümünün ikinci kısmının ilk birkaç sayfası, Smith'in vergilendirme ilkelerini veya maksimlerini ortaya koymaktadır. Bölümün geri kalanı, Avrupa genelindeki tarihi vergi politikalarını ve bunların bu maksimleri karşılamada sıklıkla nasıl başarısız olduklarını incelemektedir.

Smith, vergilerin, bir kişinin toplumda yaşamaktan ne kadar fayda sağladığıyla orantılı olması gerektiğini savundu. Gelir düzeyleri ve kira, kar ve ücret gibi gelir kaynakları arasında orantılılık olmalıdır. Smith bir noktada, lüks tüketim mallarına uygulanan vergiler gibi bazı vergilerin orantısız bir şekilde zenginler üzerinde olmasının o kadar da kötü olmadığını belirtiyor. Ancak genel ilke olarak orantılılığı vurguluyor: “Her devletin vatandaşları, devletin desteğine, mümkün olduğunca, kendi yetenekleriyle orantılı olarak; yani devletin koruması altında elde ettikleri gelirle orantılı olarak katkıda bulunmalıdır.”

Smith, vergilendirmeyi "büyük bir mülkün ortak sahiplerinin yönetim giderlerine" benzetmek için ortak girişim benzetmesini kullanır; bu sahiplerin her biri mülkteki paylarına orantılı olarak katkıda bulunmakla yükümlüdür. Vergi mükellefleri hissedarlar gibidir. Bir girişimde daha büyük hissedarlar daha fazla katkıda bulunurken, daha küçük hissedarlar daha az katkıda bulunur. Bu, Nozick'in özel devlet teorisine veya diğer liberteryenlerin belediyeleri otellere daha çok benzetme önerilerine benziyor. Ancak, Smith ve liberteryenizm hakkındaki ilk tartışmamda da belirttiğim gibi, Smith , hükümetlerin Nozick gibi minimalistlerin veya Rothbard gibi anarşistlerin reddedeceği birçok şeyi yapması gerektiğini kabul ediyor.

Smith'in ikinci ilkesi şudur: "Her bireyin ödemekle yükümlü olduğu vergi kesin olmalı, keyfi olmamalıdır. Ödeme zamanı, ödeme şekli, ödenecek miktar, vergi mükellefi ve diğer herkes için açık ve net olmalıdır." Bilinen ve tahmin edilebilir vergiler, insanların daha iyi hesaplamalar yapmasına ve planlar oluşturmasına olanak tanır. Oyunun açık kuralları daha fazla yatırım, verimlilik ve yeniliği teşvik eder. Tahmin edilebilirlik teması, Hayek tarafından çeşitli yerlerde uzun uzadıya ele alınmıştır, ancak en açık şekilde *Özgürlük Anayasası'ndaki* hukukun üstünlüğü tartışmasında ortaya konmuştur .

Açık ve öngörülebilir vergi yasaları olmadan, vergi tahsildarlarının suistimal riski hızla artar. Karmaşık vergi mevzuatı ve IRS'nin son dönemdeki suistimalleri, Smith'in ilkelerinin doğruluğunu ve öngörüsünü göstermektedir. Karmaşık ve keyfi vergi yasalarıyla: "Vergiye tabi her kişi, vergi tahsildarının az çok eline geçer; bu tahsildar, rahatsız edici herhangi bir katkıda bulunana vergiyi ağırlaştırabilir veya bu ağırlaştırmanın korkusuyla kendisine bir hediye veya menfaat sağlayabilir."

Bunun yerine, Smith'in üçüncü ilkesi, vergilerin *vergi mükellefi* için kolay ve uygun olması gerektiğidir . Bu, "her verginin, katkıda bulunan kişi için ödemenin en uygun olduğu zamanda veya şekilde tahsil edilmesi gerektiği" anlamına gelir. En azından bu açıdan, Smith'in otomatik vergi kesintisini alkışlayacağını düşünüyorum - ancak hükümetlerin insanlardan farkında olduklarından daha fazla vergi almasına izin vermesi nedeniyle bunu reddedebilir.

Smith'in iyi vergi politikasının dördüncü ilkesi, verimsizlik kaybını sınırlamaktır : "Her vergi, devletin kamu hazinesine getirdiği miktarın ötesinde, halkın cebinden mümkün olduğunca az para alacak ve cebinden az para tutacak şekilde tasarlanmalıdır." "Almak" ifadesini insanlardan alınan para, "tutmak" ifadesini ise vergi yükleri, çarpıklıklar ve caydırıcı etkiler nedeniyle gerçekleşmemiş gelir anlamına gelecek şekilde kullanır. Vergilerin verimsizlik kaybına yol açabileceği dört yolu şöyle sıralar: Birincisi, vergi tahsildarlarını işe almanın ve vergileri toplamanın maliyeti. Bir ülke vergi toplamak için ne kadar çok para harcarsa, diğer alanlarda harcayabileceği ek gelir o kadar az olur. İkincisi, vergiler sanayiyi caydırabilir. Yüksek vergiler veya talebi oldukça esnek olan sektörlere uygulanan vergiler, zaman içinde çok daha az üretime ve hatta daha az vergi gelirine yol açacaktır. Üçüncüsü, yıkıcı vergi oranları vergi kaçakçılığını ve karaborsa faaliyetlerini teşvik edecektir. Dördüncüsü, vergi ödemek can sıkıcı ve külfetlidir. Bu dördüncü kategori, günümüzde ABD'deki en büyük verimsizlik kaynağı olabilir; zira on binlerce insan vergi muhasebecisi ve vergi avukatı olarak istihdam edilmektedir. Dahası, bireysel vergi mükellefleri her yıl milyonlarca saat vergi beyannamesi doldurmakla geçirmektedir. Bu maliyetler açıkça verimsizlik maliyetleridir ve ekonomik verimliliği azaltmaktadır.

Smith'in iyi vergilendirme ilkeleri, ilk yazdığı zamanki kadar yeni değil bugün. Çoğu ekonomist, daha basit ve adil vergilerin ekonomik büyümeyi

teşvik edeceği konusunda hemfikir. Ancak mevcut vergi sistemimizin karmaşıklığı, belirsizliği ve keyfiliği göz önüne alındığında, iyi vergilendirme ilkelerini yüzlerce yıldır bildiğimizi hatırlatmakta fayda var. Her şey Adam Smith'in yazılarında mevcuttu.